

Adroddiad i	Y Panel Gweithredol	
Dyddiad	17 Mehefin 2024	
Swyddog Arweiniol	Justin Evans, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol	
Swyddog Cyswllt	Adam Leatham, Rheolwr Trawsnewid y Gwasanaeth	
Pwnc	Siarter ar gyfer Teuluoedd sydd wedi Dioddef Profedigaeth yn sgil Trasiedi Gyhoeddus	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Amlinella'r adroddiad hwn i Aelodau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) gefndir, manylion a gofynion y Siarter ar gyfer Teuluoedd sydd wedi Dioddef Profedigaeth yn sgil Trasiedi Gyhoeddus (y Siarter).

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae'r Siarter ar gyfer Teuluoedd sydd wedi Dioddef Profedigaeth yn sgil Trasiedi Gyhoeddus yn ymdrechu i sicrhau bod cyrff cyhoeddus yn ymateb i drasiedïau cyhoeddus yn agored, yn dryloyw ac yn atebol. Mae'r Siarter yn cynnwys chwe ymrwymiad sydd â'r nod o feithrin diwylliant o onestrwydd a pharch mewn gwasanaethau cyhoeddus.
- 3 Mae'r adroddiad hwn yn amlinellu'r mesurau a gynigir i gyflawni'r ymrwymïadau hyn ac yn argymhell bod y Panel Gweithredol yn cymeradwyo cadarnhau'r Siarter mewn cyfarfod o'r Awdurdod yn y dyfodol. Bydd mabwysïadu'r Siarter yn golygu cydweithio â thimau mewnol a rhanddeiliaid allanol i sicrhau parodrwydd cynhwysfawr a gweithredu effeithiol.

ARGYMHELLIAD

- 4 Argymhellir bod yr Aelodau:
 - i) yn cymeradwyo cadarnhau'r Siarter ar gyfer Teuluoedd sydd wedi Dioddef Profedigaeth yn sgil Trasiedi Gyhoeddus mewn cyfarfod llawn o'r Awdurdod yn y dyfodol, o dan y telerau canlynol:
 - Cadeirydd yr Awdurdod yn llofnodi'r Siarter ar ran Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru;
 - mae'r Prif Swyddog Tân yn llofnodi'r Siarter ar ran Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru; a
 - bod ystyriaeth briodol yn cael ei rhoi i Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus (adran 149 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010) wrth weithredu a mabwysïadu'r Siarter.

CEFNDIR

- 5 Digwyddodd trychineb Hillsborough ar 15 Ebrill 1989, gan arwain at 97 o farwolaethau o ganlyniad i wasgfa yn rownd gynderfynol Cwpan yr FA rhwng Lerpwl a Nottingham Forest yn Stadiwm Hillsborough yn Sheffield. Hwn oedd y trychineb gwaethaf yn hanes chwaraeon Prydain, a chafodd effaith ddwys ar gannoedd o unigolion ac ar ddinas Lerpwl. Roedd yn ddigwyddiad o arwyddocâd cenedlaethol a rhyngwladol.
- 6 Ym mis Rhagfyr 2012, diddymodd yr Uchel Lys ddyfarniad y cwest gwreiddiol yn dilyn adroddiad Panel Annibynnol Hillsborough, gan arwain at gwest newydd yn Warrington (31 Mawrth 2014 i 26 Ebrill 2016). Daeth y rheithgor i'r casgliad bod 96 o gefnogwyr Lerpwl wedi'u lladd yn anghyfreithlon. Ym mis Gorffennaf 2021, dyfarnwyd bod Andrew Devine hefyd wedi'i ladd yn anghyfreithlon, a daeth ef yn ddiodefwr rhif 97.
- 7 Yn 2017, gofynnodd yr Ysgrifennydd Cartref ar y pryd, Theresa May, i'r Gwir Barchedig James Jones KBE roi manylion profiadau teuluoedd Hillsborough. Ysgrifennodd yr Esgob James, cyn Esgob Lerpwl (1998 i 2013), 'The Patronising Disposition of Unaccountable Power' ar 1 Rhagfyr 2017 i sicrhau bod profiadau teuluoedd Hillsborough yn cael eu cofnodi yn gyhoeddus ac na fydd eu dioddefaint yn cael ei ailadrodd.
- 8 Roedd yr adroddiad yn dogfennu eu profiadau ers 1989, yn rhoi argymhellion allweddol ar gyfer newidiadau systemig, ac yn cynnig y Siarter ar gyfer Teuluoedd sydd wedi Dioddef Profedigaeth yn sgil Trasiedi Gyhoeddus.
- 9 Mae'r Siarter yn galw am newid diwylliannol yn ymgysylltiad cyrff cyhoeddus â theuluoedd sydd wedi dioddef profedigaeth, gan sicrhau bod gwersi trychineb Hillsborough a'i ganlyniadau yn cael eu dysgu i atal y rhai y mae trasiedi gyhoeddus yn effeithio arnynt yn y dyfodol rhag cael yr un profiad.
- 10 Mae llawer o sefydliadau ledled y DU eisoes wedi llofnodi'r Siarter, gan wreiddio'r Siarter yn eu polisiâu a'u gweithdrefnau sefydliadol sy'n ymwneud ag ymddygiadau a safonau proffesiynol.
- 11 Mae Grŵp Cydwasanaethau Brys Cymru (JESG) a Fforymau Lleol Cymru Gydnerth wedi cymryd camau i archwilio'r fenter bwysig hon. Eu nod yw mabwysiadu'r argymhellion a gasglwyd drwy'r Siarter, a datblygu trefn weithredu ledled Cymru ar draws fforymau lleol Cymru gydnerth, ymatebwyr brys, iechyd, awdurdodau lleol, a'r sector gwirfoddol.

- 12 Cynhaliwyd gweithdy gweithredol ym Mhencadlys Heddlu De Cymru ar 14 Mai 2024 a ddaeth â chynrychiolwyr ynghyd gan gynnwys:

Heddlu Cymru (gan gynnwys Heddlu Trafnidiaeth Prydain), Gwasanaethau Tân Cymru, Gwasanaeth Ambiwlans Cymru, Awdurdodau Lleol, Byrddau Iechyd Prifysgol, Iechyd Cyhoeddus Cymru, Llywodraeth Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, y Lluoedd Arfog, Cyfoeth Naturiol Cymru, Crwneriaid Ei Fawrhydi, Gwylwyr y Glannau, yr Awdurdod Glo, Ambiwlans Sant Ioan, Trafnidiaeth Cymru, Swyddfa Comisiynwyr Trosedd yr Heddlu, y Groes Goch, Achub Mynydd a'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch.

- 13 Agorwyd y gweithdy gan y Prif Swyddog Tân Dawn Docx yn rhinwedd ei swydd fel Cadeirydd JESG ac fe'i mynychwyd gan y Cynghorydd Dylan Rees fel Cadeirydd yr Awdurdod, y Prif Swyddog Tân Cynorthwyol Justin Evans a'r Rheolwr Grŵp Adam Leatham.

- 14 Archwiliodd y gweithdy y Siarter a hwyluso sgysiau i ddeall sut y gall sefydliadau gyfrannu'n unigol ac ar y cyd, gan ganolbwyntio ar barodrwydd sefydliadol, ymateb a threfniadau adfer yn erbyn chwe phwynt y Siarter. Rhoddodd yr Esgob James brif araith yn pwysleisio pwysigrwydd anrhydeddu'r rhai sydd wedi dioddef mewn trasiectiau cyhoeddus.

- 15 Ar ddiwedd y digwyddiad, ymrwymodd y sefydliadau i weithio gyda'i gilydd i wasanaethu'r cyhoedd yn well a chefnogi'r rhai y mae trasiecti cyhoeddus wedi effeithio arnynt. Daethpwyd i gonsensws ar drafodaethau sy'n digwydd o fewn sefydliadau perthnasol ac i wreiddio'r Siarter o fewn Bwriadau Strategol Fforymau Lleol Cymru Gydnerth.

GWYBODAETH

- 16 Nid oes unrhyw brosesau ardystio ar gyfer mabwysiadu'r Siarter; argymhellir mabwysiadu'r Siarter yn gyflym ac yn dawel gyda hysbysiadau i grwpiau perthnasol. Mae'r Esgob James a'i gynghorwyr wedi mynd ati yn y gorffennol i gynghori yn erbyn hyrwyddo yn y cyfryngau gan awgrymu proses fabwysiadu sy'n cynnwys polisi, diwylliant a hyfforddiant.

- 17 Mae agweddau ar y Siarter eisoes wedi'u gwreiddio yn y rheolau, y rhwymedigaethau a'r codau sy'n berthnasol i wasanaethau cyhoeddus a'r sawl sydd mewn swyddi cyhoeddus. Mae'r siarter yn ailddatgan ymrwymiad i ddiwylliant parhaus o onestrwydd a thryloywder mewn gwasanaethau cyhoeddus a'r sector cyhoeddus yn ehangach, yn unol â'r fframweithiau presennol a gwerthoedd sylfaenol Saith Egwyddor Bywyd Cyhoeddus (Egwyddorion Nolan), gan gynnwys mewn ymateb i ymchwiliadau cyhoeddus.

18 Dyma chwe egwyddor y Siarter:

- Mewn achos o drasiedi gyhoeddus, cefnogi gweithredu cynlluniau brys a defnyddio adnoddau i achub dioddefwyr, i gefnogi'r rhai mewn profedigaeth ac i amddiffyn y rhai sy'n fregus;
- Rhoi budd y cyhoedd uwchlaw ein henw da ein hunain;
- Ymdrin â chraffu cyhoeddus – gan gynnwys ymchwiliadau cyhoeddus a chwestau – gyda gonestrwydd, mewn ffordd agored, onest a thryloyw, gan ddatgelu dogfennau, deunydd a ffeithiau perthnasol yn llawn. Ein nod yw helpu i ddod o hyd i'r gwir. Rydym yn derbyn y dylem ddysgu o ganfyddiadau craffu allanol ac o gangymeriadau'r gorffennol;
- Osgoi ceisio amddiffyn yr hyn na ellir ei amddiffyn neu ddiystyru neu ddiffrio'r rhai a allai fod wedi dioddef pan fyddwn ni wedi methu;
- Sicrhau bod pob aelod o staff yn trin aelodau o'r cyhoedd a'i gilydd gyda pharch a chwarteisi. Pan fyddwn yn methu, dylem ymddiheuro'n onest ac yn ddiffuant; a
- Chydnabod ein bod yn atebol ac yn agored i her. Byddwn yn sicrhau bod prosesau ar waith i ganiatáu i'r cyhoedd ein dal i gyfrif am y gwaith a wnawn ac am y modd yr ydym yn cyflawni'r gwaith hwnnw. Ni fyddwn yn camarwain y cyhoedd na'r cyfryngau yn fwriadol.

19 Bydd mabwysiadu'r Siarter hon, ac anrhydeddu ei hegwyddorion, yn rhoi fframwaith i'r Awdurdod i gefnogi teuluoedd sydd mewn profedigaeth a'r gymuned yn dilyn digwyddiad mawr. Gydag ymrwymiad clir i bobl, ac i ddarparu gwasanaethau sy'n diwallu eu hanghenion cyn, yn ystod ac ar ôl digwyddiad.

20 Mae angen gwaith pellach i ystyried parodrwydd Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (y Gwasanaeth) a'r gweithgareddau y gallai fod angen eu rhoi ar waith i ganiatáu mabwysiadu a defnyddio'r Siarter. Bydd hyn yn cynnwys cydweithwyr o Dîm Trawsnewid y Gwasanaeth, y Tîm Cyfathrebu Corfforaethol, y Tîm Adnoddau Dynol, y Pwyllgor Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant, a'r Fforwm Ymwneud â Diwylliant i Staff, yn ogystal â chydweithredu â rhanddeiliaid allanol megis fforymau lleol Cymru gydnerth, ymatebwyr brys, gwasanaethau iechyd, awdurdodau lleol, a sefydliadau gwirfoddol.

21 Mae'r sefydliadau a fynychodd y gweithdy Gweithredol a gynhaliwyd ar 14 Mai 2024 wedi ymrwmo i ragor o waith datblygu ar y cyd dros y misoedd nesaf gyda chyd-lofnodi'r Siarter yn debygol o gael ei drefnu ar ddiwedd 2024.

- 22 Mae'n ofynnol i'r Awdurdod a'r Gwasanaeth roi sylw dyledus i Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus (adran 149 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010) wrth wneud penderfyniadau. Mae hyn, yn fras, yn golygu deall effaith bosibl polisiâu a phenderfyniadau ar wahanol bobl, gan ystyried hyn ac yna dangos tystiolaeth o sut y gwnaed penderfyniadau.
- 23 Mae Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus yn ei gwneud yn ofynnol i benderfynwyr, wrth arfer eu holl swyddogaethau, roi sylw dyledus i'r angen i:
- ddileu gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth ac unrhyw ymddygiad arall a waherddir;
 - hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchoddedig berthnasol a phobl nad ydynt yn ei rhannu; a
 - meithrin perthynas dda rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchoddedig berthnasol a phobl nad ydynt yn ei rhannu.
- 24 Er mwyn bodloni'r gofynion hyn, bydd asesiadau o'r effaith ar gydraddoldeb yn cael eu cwblhau i ystyried unrhyw effeithiau ar gydraddoldeb yn sgil mabwysiadu'r Siarter a'i rhoi ar waith.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Goblygiadau uniongyrchol o ran cyflawni amcanion gwella a llesiant tymor hir yr Awdurdod. Mae'r Siarter yn cyd-fynd ag ymrwymiad yr Awdurdod i gefnogi a gofalu am y gymuned, yn enwedig ar adegau o argyfwng. Trwy sicrhau ymateb tosturiol a thryloyw i drasiedïau cyhoeddus, gall yr Awdurdod gryfhau ymddiriedaeth a gwytnwch cymunedol, gan gyfrannu at lesiant cyffredinol a chydlyniant cymdeithasol.
Cyllideb	Nid oes unrhyw oblygiadau cyllidebol uniongyrchol hysbys sy'n gysylltiedig â mabwysiadu'r Siarter. Fodd bynnag, efallai y bydd gweithredu ymrwymiadau'r Siarter yn gofyn am ddyrannu adnoddau ar gyfer addasiadau hyfforddiant, polisi a gweithdrefn, ac ymdrechion cyfathrebu gwell. Disgwylir i'r costau hyn fod yn ymarferol o fewn y cyllidebau presennol a chânt eu gwrthbwysu gan fanteision risgiau cyfreithiol llai a gwell ymddiriedaeth gan y cyhoedd.
Cyfreithiol	Mae'r Siarter yn ymrwymo'r Awdurdod i fod yn agored, yn dryloyw ac yn atebol, a all leihau'r tebygolrwydd o hawliadau cyfreithiol yn seiliedig ar honiadau o guddio neu ddal gwybodaeth yn ôl. Mae meithrin diwylliant o onestrwydd a dysgu o ddigwyddiadau yn y gorffennol yn dangos ymrwymiad i safonau cyfreithiol a moesegol,
Staffio	Nid oes unrhyw effaith ddisgwyliedig ar lefelau staffio o ganlyniad i fabwysiadu'r Siarter.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/y Gymraeg	Bydd mabwysiadu'r Siarter yn cryfhau ymhellach waith yr Awdurdod i ddarparu dull sy'n canolbwyntio ar y gymuned yn dilyn digwyddiad, gan gynnwys unrhyw addasiadau, cymhorthion neu gefnogaeth angenrheidiol i ganiatáu i berson neu bersonau dderbyn Gwasanaethau heb anfantais.
Risgiau	Mae'r Siarter yn cynnig fframwaith ar gyfer ymddygiad cyson a moesegol, sy'n helpu i reoli risgiau sy'n gysylltiedig ag ymddiriedaeth y cyhoedd a chraffu cyfreithiol.